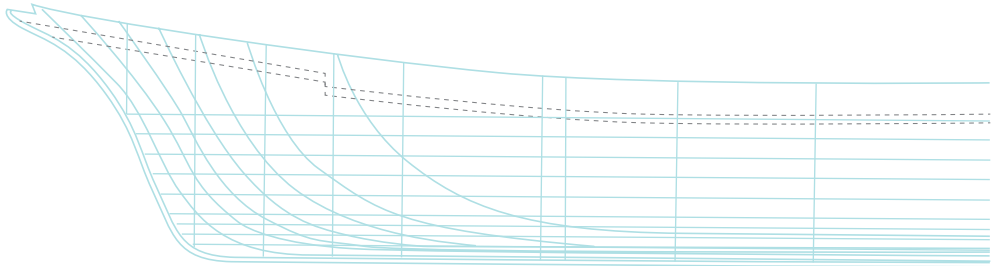
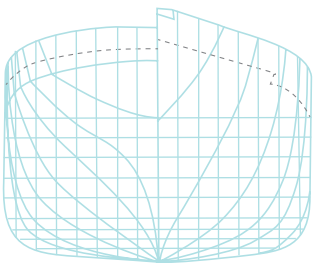

CABO DE HORNOS / KAAP HOORN

Diálogos con miras a los 400 años de su descubrimiento. Rotterdam, Octubre 2011
Dialogen met het oog op 400 jaar van de ontdekking. Rotterdam. Oktober 2011

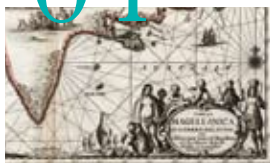
ÍNDICE

INHOUD

02 Palabras del Embajador / *Woorden van de Ambassadeur*

03 Bienvenida del Museo Marítimo de Rotterdam /
Welkomstwoord van het Maritiem Museum Rotterdam

04 Hombres de mar y descubridores / *Zeelieden en ontdekkers*

08 El descubrimiento y denominación de Cabo de Hornos /
De ontdekking en naamgeving van Kaap Hoorn

12 El viaje / *De Reis*

14 La navegación actual en el Cabo de Hornos y el rol de la Armada de Chile /
De huidige navigatie rond Kaap Hoorn en de rol van de Chileense marine

16 Historias cortas / *Beknopte verhalen*

20 Cofradía Caphorniers Chile / *Genootschap Caphorniers Chile*

22 Cofradía Caphorniers Hoorn / *Stichting Kaap Hoorn-vaarders*

24 Museo Naval de Valparaíso / *Maritiem Museum Valparaíso*

26 Museo Marítimo Rotterdam / *Maritiem Museum Rotterdam*

28 Las ideas / *De Ideeën*

Juan Martabit Scaff
Embajador de Chile ante el Reino de los Países Bajos

Juan Martabit Scaff
Ambassadeur van Chili in het Koninkrijk der Nederlanden

Las relaciones entre los países están basadas en valores y hechos históricos compartidos. Chile y los Países Bajos están unidos por su pasado desde hace más de 400 años y hoy nos disponemos a conmemorar otro hecho importante que nos une.

El descubrimiento del Cabo de Hornos por Willem Schouten y Jacob le Maire es un hito en la historia de la navegación y de los hallazgos geográficos del siglo XVII y, asimismo, envuelve de mística y de heroísmo a la

De betrekkingen tussen landen zijn gebaseerd op gedeelde waarden en historische gebeurtenissen. Chili en Nederland zijn met elkaar verbonden door een verleden van meer dan 400 jaar en nu bereiden we ons voor om een bijzonder feit, dat ons verenigd heeft, te herdenken.

De ontdekking van Kaap Hoorn, in de XVII eeuw, door Le Maire en Schouten is een mijlpaal in de geschiedenis van de scheepvaart en geografische ontdekkingen en omgaf de scheepvaart in de zuidelijke wateren met een sfeer van mystiek en heroïsme.

Op 29 januari 2016 zullen we de dag vieren, waarop men 400 jaar geleden, vanaf het zeilschip De Eendracht de mythische rots zag. Deze rots werd Kaap Hoorn genoemd ter ere van de thuishaven Hoorn, waar vandaan de expeditie enkele maanden eerder was vertrokken.

navegación por esas aguas australes.

El 29 de enero del 2016 celebraremos los 400 años de esa tarde en que desde el navío Eendracht se avistó el mítico peñón que fue nombrado en homenaje al puerto de Hoorn, desde donde había zarpado la expedición algunos meses atrás.

Queremos prepararnos bien para ese acontecimiento y con este seminario dar inicio a las actividades de celebración que unirán aun más a Chile y los Países Bajos en amistad y porvenir. Que no se olvide nunca la valentía y coraje de aquellos marinos que se aventuraron hasta el fin del mundo en búsqueda de las tierras incógnitas. Ese espíritu debe iluminarnos para aventurarnos con las mismas ganas por la paz y el desarrollo de nuestras sociedades.

Wij willen ons goed voorbereiden op deze gebeurtenis en met dit symposium willen we het startsein geven voor de activiteiten die Chili en Nederland nog dichterbij zullen brengen in vriendschap en toekomstplannen. Laten we nooit de dapperheid en moed van de zeevaarders vergeten die zich waagden tot het zuidelijkste punt van Zuid-Amerika, op zoek naar *Terra Incognita*. Die geest moet ons verlichten met hetzelfde verlangen naar vrede en vooruitgang van onze landen.

Frits Looimeijer
Director del Museo Marítimo de Rotterdam

Frits Looimeijer
Algemeen Directeur Maritiem Museum Rotterdam

Kaap Hoorn heeft een reputatie die de landrot fascineert en de zeeman doet vrezen. Dat is al eeuwenlang het geval, sinds de ontdekking ervan in 1616 door Schouten en Le Maire.

In Nederland is Kaap Hoorn nauw verbonden met zowel het verhaal van de ontdekking van de wereld in de zestiende en zeventiende eeuw als met de roemruchte salpetervaart op Chili. Het laatste Nederlandse zeilende vrachtschip dat Kaap Hoorn rondde om salpeter te halen was de viermaster 'Jeannette Française' in 1911.

Cabo de Hornos tiene una reputación que fascina al marino de tierra y atemoriza al marino de alta mar. Así es desde hace siglos, desde el descubrimiento en 1616 por Schouten y Le Maire.

En los Países Bajos, Cabo de Hornos está ligado estrechamente tanto a la historia del descubrimiento del mundo en los siglos XVI y XVII, como a la legendaria ruta del salitre en Chile. El último velero holandés que dobló el Cabo de Hornos para buscar salitre fue el 'Jeannette Française', en 1911.

En 1999, el Museo organizó, en colaboración con la Embajada de Chile en La Haya, una exposición con el significativo título: "Alrededor del mundo, hacia el Oriente por el Estrecho de Magallanes". Ello, con motivo de la

celebración de los cuatrocientos años del paso de la flota expedicionaria holandesa al mando de Simón de Cordes a través del estrecho.

In 1999 organiseerde het, in samenwerking met de Chileense ambassade in Den Haag, een tentoonstelling met de veelzeggende titel 'Om de gehele Wereldcloot, naar de Oost door de straat van Magallanes'. Toen was het vierhonderd jaar nadat een Nederlandse expeditievloot onder Simon de Cordes via de Straat Chili bereikte.

Het is dan ook met groot genoegen dat het Maritiem Museum, wederom in samenwerking met de Chileense ambassade, gastheer is van het symposium waarbij het startsein wordt gegeven voor de activiteiten "400 jaar Kaap Hoorn" dat in 2016 zal plaatsvinden.

Es una gran satisfacción para el Museo Marítimo, y nuevamente en colaboración con la embajada chilena, el ser anfitrión de este seminario que inicia las actividades con motivo de los 400 años del Cabo de Hornos.

Es una gran satisfacción para el Museo Marítimo, y nuevamente en colaboración con la embajada chilena, el ser anfitrión de este seminario que inicia las actividades con motivo de los 400 años del Cabo de Hornos.

HOMBRES DE MAR Y DESCUBRIDORES

ZEELIEDEN EN ONTDEKKERS

O.R. Ortíz-Troncoso

Los primeros europeos que se hicieron presentes en la región meridional de Sudamérica fueron navegantes que buscaban un paso entre Atlántico y Pacífico, lo que tuvo como consecuencia que descubrieran Chile por el sur. Concretamente, en noviembre de 1520 el portugués Fernão de Magalhães, al mando de una expedición enviada por el rey de España, llegó al canal interoceánico que hoy lleva su nombre y que separa la Patagonia austral de la Tierra del Fuego. Es decir, esto ocurría quince años antes de que en el Perú se organizaran las primeras expediciones para la conquista y colonización del territorio chileno accediendo a él desde el norte, a través de la cordillera y el desierto.

A partir de esa época el Estrecho de Magallanes fue repetidamente utilizado por potencias marítimas europeas, incluyendo aquellas enemigas de España, lo que condujo en 1584 a un frustrado intento de instalar allí un sistema defensivo. En cuanto a los primeros contactos de los Países Bajos con Chile,

De eerste Europeanen die aanwezig waren in de zuidelijke regio van Zuid-Amerika waren zeevaarders die op zoek waren naar een doorgang tussen de Atlantische- en Stille Oceaan, hetgeen resulteerde in de ontdekking van het zuiden van Chili. Concreet, in november 1520 arriveerde de Portugees Fernão de Magalhães, gezagvoerder van de expeditie in opdracht van de Spaanse koning bij de interoceaanische zeestraat die het zuidelijke Patagonië scheidt van Vuurland, de doorgang die vandaag de dag zijn naam draagt. Dit gebeurde 15 jaar voordat in Peru de eerste expedities georganiseerd werden, om het Chileense grondgebied te veroveren en te koloniseren vanuit het noorden via het Andesgebergte en de woestijn.

Vanaf dat moment werd de Straat van Magalhães herhaaldelijk gebruikt door Europese maritieme zeemachten, waaronder ook zij die vijandig stonden tegenover Spanje, hetgeen in 1584 leidde tot een mislukte poging om een defensiesysteem te

específicamente con Chile austral, éstos tuvieron lugar dentro del contexto histórico de la Guerra de Ochenta Años o Guerra de Flandes (1568-1648). Así, en 1599 una flota holandesa bajo el mando de Simón de Cordes llegó hasta el Estrecho de Magallanes donde se detuvo durante los meses de invierno, para luego continuar hacia el Pacífico. Un resultado del viaje fue el trazado de la que puede ser considerada como la primera carta de valor náutico de ese canal. Cabe indicar, además, que uno de los buques llegó hasta Japón, con lo cual las relaciones de los Países Bajos con aquel país alcanzaron un carácter de exclusividad pocas veces visto en el medio marítimo-mercantil de la época.

En cuanto a la presencia holandesa en las Molucas, las afamadas islas de las especias, ésta fue producto de la iniciativa privada, especialmente desde la creación en 1602 de la Compañía Unida de las Indias Orientales (VOC). Su carácter marcadamente monopólico provocó irritación en sectores del comercio

instalarlos. Wat betreft de eerste contacten tussen Nederland en Chili, met name in het zuiden van Chili, wel, deze vonden plaats in de historische context van de Tachtigjarige Oorlog ofwel de Oorlog van Vlaanderen (1568-1648). Zo kwam in 1599 een Nederlandse vloot onder leiding van Simon de Cordes bij de Straat van Magalhães aan, waar de vloot stopte tijdens de wintermaanden, om daarna verder te varen naar de Stille Oceaan. Een gevolg van deze reis was de schets van de route die kan worden beschouwd als de eerste navigatiekaart van die zeestraat. Bovendien moet opgemerkt worden dat een van de schepen Japan bereikte, waarmee de betrekkingen van Nederland met dat land een exclusief kenmerk kregen, zoals zelden gezien in de koopvaardij van die tijd .

Wat betreft de Nederlandse aanwezigheid op de Molukken, ook wel de beroemde “specerijeneilanden” genoemd , dit was het resultaat van een privé-initiatief, met name na de oprichting van de Verenigde

Mapas del Estrecho de Magallanes, Tierra del Fuego y Cabo de Hornos Siglo XVIII basados en los descubrimientos de los navegantes holandeses. Colección Biblioteca Nacional de Chile.

Straat van Magalhães, Vuurland en Kaap Hoorn, 18e eeuw, naar de ontdekkingen van Nederlandse zeevaarders. Collectie Nationale Bibliotheek van Chili.

que se veían impedidos de alcanzar las mencionadas islas por las rutas del Cabo de Buena Esperanza y Estrecho de Magallanes, vías sobre las cuales la poderosa compañía se adjudicaba un total control.

No obstante, en el puerto de Hoorn el capitán Wilhelm Schouten, con experiencia en viajes al oriente, no se conformaba con esta situación. Junto al financista Isaac Lemaire y su hijo Jacob hacen surgir la Compañía Austral que se propone alcanzar el archipiélago de las Molucas buscando una ruta alternativa. Éste será el origen del proyecto que permite el zarpe en mayo de 1615 de dos naves hacia el Atlántico Sur, una de las cuales, seis meses más tarde, será consumida por el fuego en la costa patagónica. La que resta, “Eendracht” (La Unión, en alusión a las Provincias Unidas de los Países Bajos), tendrá el privilegio de ser la primera en pasar del Atlántico al Pacífico, cruzando -al concluir enero de 1616- frente a un cabo que bautizarán con el nombre del puerto tan vinculado a la expedición: “Kaap van Hoorn”. Este topónimo, adaptado al castellano, se transformará con el tiempo en el nombre más internacional de la geografía de Chile: Cabo de Hornos.

Oost-Indische Compagnie (VOC) in 1602. Het buitengewoon monopolistische karakter van de VOC veroorzaakte veel ergernis in enkele handelsectoren, die zagen dat ze de Molukken niet konden bereiken via de Kaap de Goede Hoop en de Straat van Magalhães. Dit waren zeeroutes waarover de VOC zich de totale controle toe-eigende. Echter, in de haven van Hoorn was kapitein Willem Schouten, met de nodige reiservaring in het Oosten, niet tevreden met deze situatie. Hij richtte samen met de geldschietter Isaac le Maire en zijn zoon Jacob de Australe Compagnie op met de bedoeling om de archipel van de Molukken te bereiken via een nieuwe zeeweg. Dit zal het idee geweest zijn achter het projekt dat in 1615 het uitvaren van twee schepen mogelijk maakte naar de Zuidelijke Atlantische Oceaan. Een van de twee schepen ging zes maanden later in vlammen op voor de kust van Patagonië. Het andere schip, de “Eendracht” (De Unie, verwijzing naar de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden), zal het privilege verkrijgen om de eerste te zijn, die vanuit de Atlantische- naar de Stille Oceaan via de kaap mocht varen in januari 1616, de kaap die gedoopt werd met de naam van de thuishaven: “Kaap Hoorn”. Deze plaatsnaam, die vertaald is naar het Spaans, zal na verloop van tijd, de bekendste naam van de Chileense geografie worden: Cabo de Hornos.

H. Hazelhoff Roelzema

EL DESCUBRIMIENTO Y DENOMINACIÓN DE CABO DE HORNOS

DE ONTDEKKING EN NAAMGEVING VAN KAAP HOORN

Había que mantener en secreto para el público el objetivo de la Compañía Austral: “Buscar un paso en el Sur, navegar por él, y también reconocer los países desconocidos ubicados en el Mar del Sur, para hacer escala y frecuentarlos”. Fueron esos países desconocidos los que convencieron a las autoridades de La Haya para patentar la nueva compañía. Lo que se buscaba, después de todo, era una región comercial no explotada.

La protegida VOC no se vería afectada por la competencia. El capitán Willem Schouten preparó las naves Eendracht y Hoorn para zarpar. Jacob le Maire, hijo de Isaac, sería el jefe de la expedición. Recibió instrucciones detalladas de su padre. Ésta era la gran oportunidad de considerar la existencia de un estrecho al sur de Tierra del Fuego, después de leer las descripciones de los viajes por el Estrecho de Magallanes. Sucedió muy a menudo que los barcos después de cruzar el estrecho navegaban a la deriva por las fuertes

De voor het publiek geheim gehouden doelstelling van de Australe Compagnie was: ‘een passage int Suyden te soecken, daer door te varen, en voorts de landen in de Suyt-Zee ghelegghen, en voor desen onbekent, aen te doen en frequenteren’. Het waren die onbekende landen, die de betrokken Haagse autoriteiten overhaalden de nieuwe compagnie te octrooieren. Die zocht immers nog onaangeboord handelsgebied.

De geprotegeerde VOC zou dus geen concurrentie worden aangedaan. De schepen ‘Eendragt’ en ‘Hoorn’ werden door schipper Willem Schouten voor de reis gereed gemaakt. Jacob le Maire, zoon van initiatiefnemer Isaac, werd expeditieleider. Hij kreeg uitgebreide instructies van zijn vader. Die was de kans op het bestaan van een zeestraat bezuiden Vuurland groot gaan achten na lezing van beschrijvingen van reizen door Straat Magelaen. Daarin kwam nog al eens voor dat schepen na het verlaten van die Straat door

tormentas y veían más mar que tierra. La imagen de un “agujero en el sur” había sido incluida en algunos mapas por el cartógrafo Jodocus Hondius (Jacob de Hondt), que había trabajado en Londres muy de cerca con Drake. La intención era que la expedición de la Compañía Austral llegase a Tierra del Fuego en el verano sur para tener más luz diurna y menos tormentas. Con este fin, zarpó en el verano del hemisferio norte (junio 1615), porque se calculaban seis meses para el viaje por el Atlántico.

Parecía demasiado para 6000 millas marinas, pero en la travesía había que destinar unos dos meses y medio para buscar protección y permanecer anclados donde pudieran abastecerse de agua y alimentos. Estas radas y desembocaduras tenían que estar fuera de las regiones dominadas por españoles y portugueses. La ubicación durante la travesía y los puntos reconocibles eran aún incompletos. La latitud geográfica se podía fijar normalmente con exactitud hasta medio

stormen tijdelijk naar het zuiden afdreven en daar meer zee dan land hadden gezien.

Het beeld van een ‘zuidergat’ was ook opgenomen in enkele kaarten van de cartograaf Jodocus Hondius (Joost de Hondt), die in Londen in de nabijheid van Drake had gewerkt. De bedoeling was dat de expeditie van de Australische Compagnie in de zuidelijke zomer Vuurland zou bereiken om daar meer daglicht en minder storm te treffen. Daartoe werd in de noordelijke zomer (juni 1615) vertrokken want voor de Atlantische reis rekende men zes maanden. Dat lijkt lang voor 6000 zeemijl maar onderweg zou ongeveer 2½ maand moeten worden besteed aan het zoeken naar - en verblijven op - beschutte ankerplaatsen waar zoetwater en voedsel te vinden zou zijn. Die redes en riviermonden moesten buiten het door Spaanse en Portugese tegenstanders beheerst gebied liggen. De plaatsbepaling tijdens de vaart en bij het aanlopen van kenbare punten was nog onvolmaakt.

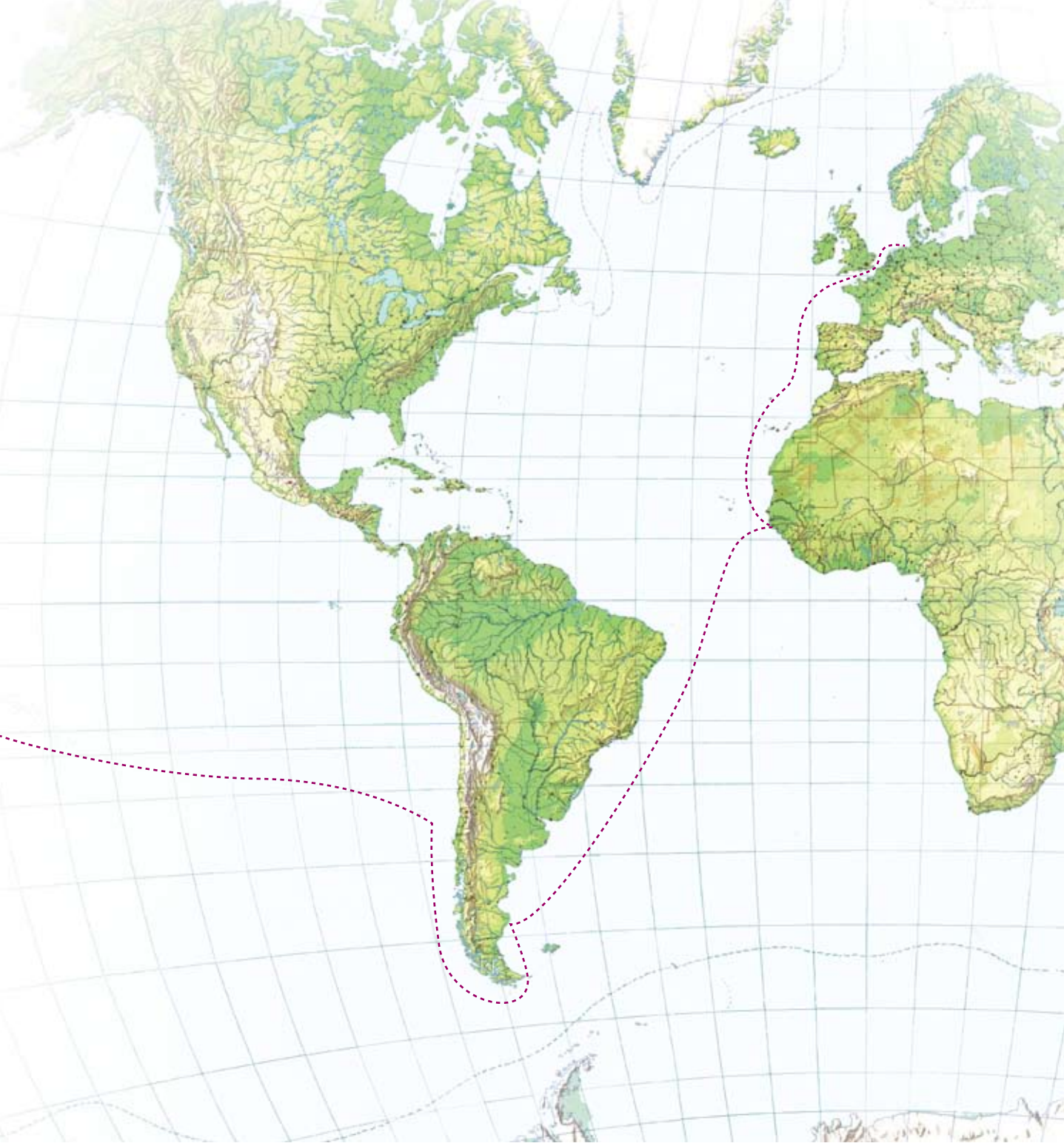

grado (aprox. 50 km.); pero no así la longitud geográfica. En dirección este-oeste se apoyaba sólo en la medición de la declinación magnética, la diferencia entre la dirección norte en el cielo, según el firmamento y la de la aguja de la brújula. Esa diferencia había sido fijada en diferentes islas y cabos por los primeros navegantes. Así se continuó el viaje por Sierra Leona y por Brasil.

En la costa patagónica se incendia la nave Hoorn. El 19 de enero de 1616, la Eendracht navega la entrada del Estrecho de Magallanes y se dirige hacia el sur, al encuentro de lo desconocido. El 24 de enero se vio a estribor tierra montañosa, que parecía extenderse infinitamente hacia el este. Jacob le Maire estaba atónito. ¿Entonces, tenían razón los cartógrafos clásicos de que Tierra del Fuego formaba parte de un continente austral? Pero llegando a una punta avistan la apertura de un estrecho. Al día siguiente “con gran alegría” navega por él y el viaje continúa ahora hacia el oeste. El 29 de enero, navegaba el cabo más austral y lo denominaban “Cabo de Hornos”. El camino hacia el Pacífico estaba abierto.

De geografische breedte kon men meestal wel tot op een halve graad (ca 50 km) nauwkeurig vaststellen; de geografische lengte echter in het geheel niet. In oost-west richting was soms wel enige steun te vinden door het meten van de magnetische afwijking, het verschil tussen de noordrichting volgens het uitspannel en die volgens de kompasnaald. Dat verschil was door voorgangers bij verschillende eilanden en kapen vastgesteld. Zo werd de reis vervolgd, langs Sierra Leone en langs Brazilië.

Aan de Patagonische kust ging de ‘Hoorn’ door brand verloren. De ‘Eendragt’ zeilde op 19 januari 1616 de toegang van Straat Magelaen voorbij en koerste zuidwaarts, het onbekende tegemoet. Op 24 januari zag men aan stuurboord en vooruit bergachtig land, dat zich eindeloos naar het oosten leek uit te strekken. Jacob le Maire was zeer ontdaan. Hadden de klassieke cartografen dan toch gelijk en maakte Vuurland deel uit van een zuidelijk continent? Maar voorbij een landhoek komend, kwam de opening van een zeestraat in zicht. De volgende dag werd daar ‘met grote vreugde’ doorheen gezeild en de reis nu westwaarts vervolgd. Op 29 januari werd de zuidelijkste kaap gepasseerd en kreeg de naam ‘Kaap van Hoorn’. De weg naar de Stille Zuidzee lag open.

EL VIAJE DE REIS

O.R. Ortíz Troncoso,

El Cabo de Hornos en la historia marítima de Holanda y Chile, Revista de Marina 4/1986

De Kaap Hoorn en de maritieme geschiedenis van Nederland en Chili

El 16 de mayo de 1615 zarpa desde el Puerto de Hoorn la expedición de Willem Schouten y Jacob le Maire en búsqueda de una nueva ruta a las Molucas. Las naves, el Eendracht y el Hoorn, llevan a bordo un total de 87 hombres de mar.

Durante su travesía se reabastecen en la isla de Texel, en Cabo Verde y en Sierra Leona. Transcurridos cuatro meses de navegación, Schouten y Le Maire les comunican a sus hombres el verdadero propósito de la misión. La tripulación estaba entusiasmada.

El primer contacto con América del Sur es en Puerto Deseado. El pequeño navío Hoorn se incendia y deben continuar la expedición a bordo del Eendracht. El 24 de enero de 1616 navegan por un estrecho desconocido, a estribor Tierra del Fuego, a la costa de babor deciden llamarla Tierra de los Estados. Al paso entre ambas tierras lo llaman estrecho Le Maire. Allí verán por primera vez a los albatros, que desde entonces se transformarán en el símbolo de esas latitudes.

El 29 de enero verán surgir en medio de mar embravecido un promontorio de 425 metros. Es el atardecer y Schouten calcula encontrarse a $57^{\circ} 48'$ Sur. Es el extremo de América y decide llamarlo Kaap van Hoorn, en recuerdo del puerto de zarpe.

*Ruta de la expedición
Route van de expeditie*

Op 16 mei 1615 vertrok vanuit de haven van Hoorn de expeditie van Willem Schouten en Jacob le Maire op zoek naar een nieuwe route naar de Molukse eilanden. Aan boord van de schepen, de Eendracht en de Hoorn, bevonden zich in totaal 87 matrozen.

Tijdens de reis hebben de schepen het eiland Texel, Kaapverdië en Sierra Leone aangedaan om te foerageren. Na vier maanden navigatie besloten Le Maire en Schouten aan de matrozen het ware doel van de reis te vertellen. Het reisdoel werd door de bemanning met vreugde onthaald.

Het eerste contact met Zuid-Amerika is in Porto Desire. Het kleine schip Hoorn brandde af en de hele bemanning moest aan boord gaan van de Eendracht. Op 24 januari 1616 zeilden ze door een onbekende doorgang, aan stuurboord, Vuurland en de kust aan bakboord besluiten ze Statenland te noemen. De straat tussen Vuurland en Statenland noemen ze Straat le Maire. Daar zullen ze voor de eerste keer de albatros zien, die vanaf dat moment het symbool van de breedtegraden zal zijn voor de zeevaarders.

Op 29 januari ziet men midden in de zee een rots van 425 meter hoog oprijzen. Het was avond en Schouten had berekend dat zij zich op $57^{\circ} 48'$ zuid bevonden. Het is het zuidelijkste punt van Zuid-Amerika en krijgt de naam Kaap Hoorn, ter herinnering aan de thuishaven.

LA NAVEGACIÓN ACTUAL EN EL CABO DE HORNOS Y EL ROL DE LA ARMADA DE CHILE

DE HUIDIGE NAVIGATIE ROND KAAP HOORN EN DE ROL VAN DE CHILEENSE MARINE

*Capitán de Navío / Kapitein ter Zee Ronald McIntyre
Jefe de la Misión Naval de Chile en el Reino Unido*

*Marine-attaché van de Ambassade van Chili
in het Verenigd Koninkrijk*

Por muchos años el Cabo de Hornos fue uno de los puntos más importantes de las rutas marítimas comerciales, siendo su tránsito obligatorio para conectar los dos océanos más importantes. El tempestuoso y frío clima de esa región, así como su lejanía de los principales puertos, hicieron que su paso fuera un gran desafío para los navegantes, quienes no solamente tenían que hacer frente a las tormentas, sino que también esquivar los siempre mortales témpanos.

La Armada de Chile, desde sus inicios, ha estado presente en el Cabo de Hornos. Primero, al mantener sus buques y medios aéreos en los puertos cercanos para poder asistir a aquellos navegantes que corren peligro en su paso por esas gélidas aguas australes o en su ruta hacia la Antártica. Segundo, con una vigilancia permanente

Jaren lang was Kaap Hoorn een van de belangrijkste punten van de maritieme handelsroutes. Het was een verplichte doorvoer om de twee belangrijkste oceanen te verbinden. Het stormachtige en koude klimaat van die streek en de afstand tot belangrijke havens, maakten van deze vaarroute een grote uitdaging voor zeevaarders, die niet alleen stormen moesten ondergaan, maar ook de altijd gevaarlijke ijsbergen moesten ontwijken.

De Chileense marine is vanaf haar oprichting altijd aanwezig geweest in Kaap Hoorn. Ten eerste, om haar schepen en vliegtuigen in de nabije havens te houden, om hulp te verlenen aan zeevaarders die gevaar lopen in de ijzige zuidelijke wateren of op hun route in de richting van Antarctica. Ten tweede, met permanente bewaking vanaf de Kaap

desde el Faro del Cabo de Hornos, el que fue construido por el personal de la Armada de Chile el año 1959.

En 1991 fue construido un segundo faro, el Faro Monumental del Cabo de Hornos, el que se encuentra habitado en forma permanente por personal de la Armada junto a su familia. Asimismo, en el año 1998 esta señalización fue habilitada como Estación Fija de Alerta Marítima, pasando a formar parte de la Red Nacional de Búsqueda y Rescate Marítimo, en coordinación con la estación Naval de Puerto Williams y la Comandancia de la Tercera Zona Naval de Punta Arenas, los dos puertos chilenos más cercanos.

Las estadísticas de la Estación Marítima del Cabo de Hornos indican que cada año navegan por estas aguas alrededor de 500 embarcaciones, incluyendo cruceros, buques mercantes, buques de pesca y veleros, lo que significa alrededor de 88.000 personas cada año. La Armada de Chile vela por la seguridad y tranquilidad de todas ellas.

Asimismo, el Parque Nacional del Cabo de Hornos, que cubre 63.093 hectáreas y que es considerado como reserva de la biósfera, recibe anualmente la visita de unas 10.000 personas. Su desembarco y estadía en la isla Hornos también cuenta con el apoyo de la Armada de Chile.

Hoornvuurtoren, die gebouwd werd door de Chileense marine in het jaar 1959.

In 1991 werd een tweede vuurtoren gebouwd, de 'Faro Monumental del Cabo de Hornos', die bewoond en bemand is door personeel van de Chileense marine met hun gezinnen. In 1998 is deze vuurtoren ook in gebruik genomen als, Estación Fija de Alerta Marina (Permanent Waarschuwingsstation voor de Scheepvaart), dat deel ging uitmaken van het Nationale Netwerk van Maritieme Opsporing en Redding van schepen in nood, in samenwerking met het reddingsstation van de marine in Puerto Williams en het Commando van de derde marinebasis in Punta Arenas, de twee dichtstbijzijnde Chileense havens.

De statistieken van het maritiem station Kaap Hoorn laten zien dat elk jaar ongeveer 500 schepen over deze wateren varen, o.a. cruises, koopvaardij schepen, vissersvaartuigen en zeilschepen, wat betekent dat circa 88.000 mensen per jaar langs deze route varen. De Chileense marine zorgt voor de veiligheid en rust van de langsvarenden.

Ook het Nationaal Park Kaap Hoorn, dat 63.093 hectare beslaat en dat als biosfeerreservaat wordt beschouwd, krijgt jaarlijks 10.000 bezoekers. De aankomst en het verblijf op het eiland Hoorn heeft ook de steun van de Chileense marine.

EL MONUMENTO HET MONUMENT

*El Monumento a los Navegantes
del Cabo de Hornos
Monument ter nagedachtenis
aan de zeelieden rond Kaap Hoorn*

El 5 de diciembre de 1992 fue inaugurado el Monumento Cabo de Hornos, erigido por iniciativa de la Sección Chilena de la Cofradía de los Capitanes del Cabo de Hornos “Cap- Horniers” en memoria de los hombres de mar, de todas las

naciones, que perecieron luchando contra las inclemencias de la naturaleza en los mares australes próximos al legendario Cabo de Hornos. Un jurado de ocho miembros, presidido por el Comandante en Jefe de la Armada de Chile, seleccionó la obra presentada por el escultor señor José Balcells Eyquem, profesor de la Facultad de Arquitectura de la Universidad Católica de Valparaíso.

Acercándose al monumento uno encuentra dos estructuras de cemento con placas de mármol, una está dedicada al monumento y la otra contiene un hermoso poema escrito por Sara Vial: “Soy el albatros que te espera en el final del mundo. Soy el alma olvidada de los marinos muertos que cruzaron el Cabo de Hornos desde todos los mares de la tierra. Pero ellos no murieron en las furiosas olas, hoy vuelan en mis alas, hacia la eternidad, en la última grieta de los vientos antárticos”.

Het ‘Monumento Cabo de Hornos’ werd op 5 december 1992 onthuld. Dit was een initiatief van de Chileense afdeling van de Cofradía de los Capitanes del Cabo de Hornos “Cap- Horniers”. Het monument is opgericht ter nagedachtenis aan alle zeelieden van alle landen, die omkwamen in hun strijd tegen de meedogenloosheid van de natuur in de Zuidelijke Zee, rondom de legendarische Kaap Hoorn. Een commissie van acht leden, onder het voorzitterschap van de bevelhebber van de Chileense marine, koos het werk van de beeldhouwer José Balcells Eyquem, Hoogleraar aan de Faculteit Bouwkunde van de Katholieke Universiteit Valparaíso.

Als men het monument nadert ziet men twee structuren van beton met marmeren platen. Eén plaat is gewijd aan het monument en op de andere staat een prachtig gedicht van Sara Vial: “Ik ben de albatros die op jou wacht aan het einde van de wereld. Ik ben de vergeten ziel van de dode zeelieden die vanaf alle wereldzeeën de Kaap Hoorn hebben doorgevaren. Maar zij zijn niet omgekomen in de woeste wateren, vandaag vliegen zij op mijn vleugels naar de eeuwigheid, in de laatste spleet van de Antarctische winden”.

Texto, Extracto del texto del Almirante Roberto Benavente Mercado publicado en el sitio oficial de la Cofradía de los Caphorniers Chile.

Tekst: fragment uit Monumento “Cabo de Hornos” van admiraal Roberto Benavente, gepubliceerd op de website van Genootschap Caphorniers Chili.

EL ÚLTIMO FARO DE LAATSTE VUURTOREN

Los navegantes que doblaron el Cabo de Hornos confiaron en sus cálculos, su experiencia y, muchos de ellos, en su suerte. Sin embargo, en innumerables veces, sus travesías terminaron en tragedias y las grandes habilidades marineras no pudieron evitarlas. Con los años, en todas las rutas de navegación fue fundamental la existencia de faros que facilitaran la misión de los navegantes y que les ofrecieran más oportunidades que aquella dada por su suerte y valentía.

En 1991 fue construido el Faro Monumental Cabo de Hornos, cuyo destello blanco cada 5 segundos puede ser apreciado desde 20 millas. Es el más austral del archipiélago que se extiende desde Tierra del Fuego y es referencia obligada para la navegación por esa mítica ruta.

De zeevaarders die rond Kaap Hoorn zeilden, vertrouwden op hun berekeningen, hun ervaring en velen op hun lot.

Vaak eindigden hun zeereizen in tragedies, die ondanks de nautische vaardigheden niet konden worden voorkomen.

Met het verstrijken van de jaren, maakten de vuurtorens op alle routes de scheepvaart voor de zeevaarders een stuk makkelijker en zij boden hen meer kansen dan die hun lot en moed hen konden geven.

In 1991 werd de Faro Monumental Cabo de Hornos gebouwd, wiens witte flits elke vijf seconden gezien kan worden op een afstand van 20 zeemijlen. De vuurtoren staat op het meest zuidelijke punt van de archipel, die zich vanaf Vuurland uitstrekt en het is een verplicht referentiepunt voor de scheepvaart langs deze mythische route.

*Faro Monumental del Cabo de Hornos
Monumentale Kaap Hoornvuurtoren*

PUERTO WILLIAMS

*Ciudad de Puerto Williams,
Capital de la Comuna de
Cabo de Hornos
Stad Puerto Williams, hoofdplaats
van gemeente Kaap Hoorn (Chili)*

La ciudad de Puerto Williams es el centro habitado más cercano al Cabo de Hornos y capital de la comuna del mismo nombre y de la Provincia de la Antártica Chilena.

Ubicada en la rivera norte de la Isla Navarino, fue fundada el 21 de noviembre de 1953 como Puerto Luisa, adquiriendo su nombre actual el año 1956 en homenaje al marino irlandés John Williams, quién prestando servicios al gobierno de Chile tomó posesión del Estrecho de Magallanes el año 1843.

Puerto Williams, situado en el canal Beagle, es un importante punto de acceso al territorio antártico y posee un gran potencial de desarrollo turístico. Hoy en día, con una población de 3.000 habitantes, basa su economía en la actividad pesquera y en los servicios. Asimismo, la Armada de Chile posee una base naval con presencia de buques logísticos y Policía Marítima.

Het havendorp Puerto Williams is de dichtstbijzijnde bewoonde plaats van Kaap Hoorn en tevens de hoofdplaats van de gemeente, met dezelfde naam, en de hoofdstad van de provincie Antártica Chilena.

Het stadje gelegen aan de noordelijke oever van het eiland Navarino, werd opgericht op 21 november 1953 als Puerto Luisa. Het verwerven van haar huidige naam, in 1956, was ter ere van de Ierse zeeman John Williams, die namens de Chileense regering bezit nam van de Straat van Magalhães in 1843.

Puerto Williams, gelegen aan het Beaglekanaal, is een belangrijke toegangspoort tot het Antarctische gebied en heeft een groot potentieel voor de ontwikkeling van het toerisme. Vandaag de dag telt de stad 3000 inwoners en haar economie is gebaseerd op de visserij en dienstverlening. De Chileense marine heeft daar ook een marinebasis waar logistieke schepen liggen en ook de Maritieme Politie zetelt hier.

FICHA

FUNDACIÓN - 1987

PAIS, CIUDAD - Chile, Valparaíso

MIEMBROS - 190 aprox

PRESIDENTE - Contralmirante (R)
Ricardo Kompatzki C.

UBICACIÓN - Errázuriz 471
Valparaíso

ONLINE - info@caphorniers.cl
www.caphorniers.cl

HORARIOS - Lunes a Viernes
10:00 - 13:00
(+56 32) 2208113

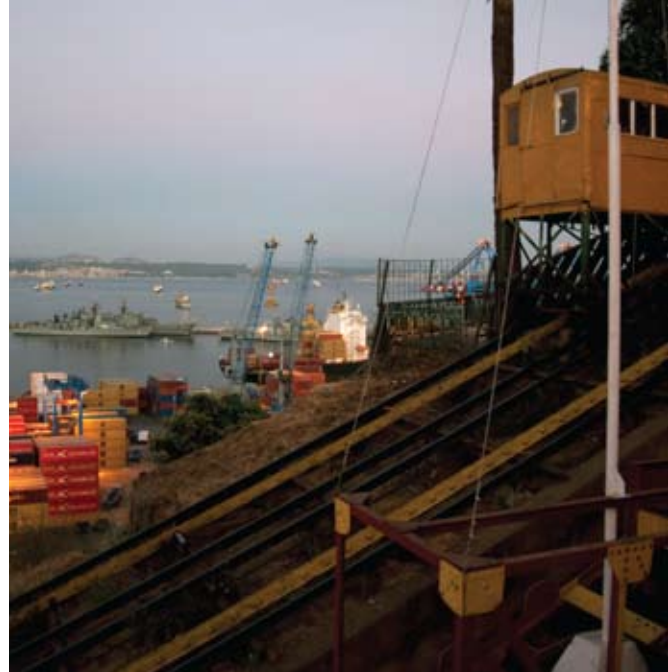
COFRADÍA DE LOS CAPITANES DEL CABO DE HORNO

GENOOTSCHAP VAN DE
KAPITEINS VAN KAAP HOORN

CAPHORNIERS CHILE

El 16 de noviembre de 1986, al cumplirse el aniversario 370 del descubrimiento del Cabo de Hornos, se reunió un grupo de marinos chilenos para crear una Cofradía de hombres de mar que al mando de un barco hubiesen cruzado el Cabo de Hornos.

El 17 de noviembre de 1987, fue fundada la "Cofradía" en Valparaíso, uno de los puertos de recalada en Chile de los grandes veleros que hacían la ruta del Cabo de Hornos en la

llamada “carrera del salitre” y que seguían posteriormente a Antofagasta e Iquique, dos de los principales puertos de embarque de este mineral.

El 13 de junio de 1989, la Cofradía de los Capitanes del Cabo de Hornos de Chile se incorporó como Sección Chilena de la Amicale Internationale y recogió la herencia de la Association Internationale des Capitaines au long cours Cap Horniers, con sede en Saint Maló, Francia, de cuyo espíritu se siente partícipe y en tal virtud se considera su continuadora en Chile. El “Espíritu de Saint Maló” continuó como el “Espíritu del Cabo de Hornos”.

Actualmente la Cofradía chilena está compuesta por un total de 193 miembros.

Op 16 november 1986, ter gelegenheid van de viering van de 370e verjaardag van de ontdekking van Kaap Hoorn, kwam een groep Chileense mariniers bij elkaar, om een vereniging op te richten van zeelieden, die als gezagvoerder van een schip, Kaap Hoorn waren gepasseerd .

Het genootschap is op 17 november 1987 opgericht in de havenstad Valparaiso, een van de aanleghavens in Chili van grote zeilschepen die de Kaap Hoornroute aandeden in de zogenaamde ‘Salpeter race’ en die vervolgens naar Antofagasta en Iquique zeilden, twee belangrijke inscheephavens voor deze grondstof.

Op 13 juni 1989 sluit het genootschap Cofradía de los Capitanes del Cabo de Hornos Chili zich aan, als Chileense afdeling, bij de Amicale Internationale en aanvaardt de erfenis van de Association Internationale des Capitaines au Long Cours Cap-Horniers, gevestigd in Saint Maló, Frankrijk. De Cofradía voelt zich verbonden aan de Association en daarom beschouwt zij zich als voortzetter in Chili. De “Geest van Saint Maló” leeft voort als “Geest van Kaap Hoorn”.

De stichting bestaat momenteel uit 193 leden.

FEITEN

OPGERICHT - 1939

LAND, STAD - Nederland, Hoorn

DONATEURS - Meer dan 500

VOORZITTER - Ing. Kees van Louvezijn

ADRES - Achterom 17
1620 KA Hoorn

ONLINE - info@kaaphoornvaarders.nl
www.kaaphoornvaarders.nl

GEOPEND - April t/m September
Elke Woensdag
11:00 - 16:00 uur
Juni, Juli en Augustus
ook op Zondag
13:00 - 16:00 uur

LA FUNDACIÓN HOLANDESA DE LOS NAVEGANTES DEL CABO DE HORNO EN EL PUERTO DE HOORN

STICHTING NEDERLANDSE

KAAP HOORN VAARDERS

Texto / Tekst - Kaap Hoorn Vaarders

La fundación holandesa se creó en 1959 con el nombre de “Asociación de Navegantes Holandeses del Cabo de Hornos”. La ciudad holandesa de Hoorn fue elegida como sede de la asociación en vista de que los navegantes holandeses Le Maire y Schouten, que descubrieron el Cabo en 1616, le dieron el nombre de esta ciudad portuaria desde donde se hicieron a la mar.

En los años setenta se hizo cada vez más difícil para la mayoría de los miembros asistir a las reuniones, por lo que en 1985 la asociación, que ya iba extinguiéndose, se convirtió en una fundación que tiene por objeto mantener vivo el recuerdo de la navegación oceánica a vela, en particular la que doblaba el Cabo de Hornos, como culminación de la historia del arte de navegar.

El número total de benefactores, en su mayoría viejos navegantes, practicantes de la navegación a vela y gente interesada en la náutica, asciende a más de 500. Lo que les vincula no es sólo el interés por la navegación de altura, sino también el interés por la historia de la profesión de marino en el sentido más lato de la palabra. Cada año se organiza para ellos una reunión en otoño, se da una conferencia y se les ofrece una comida conjunta. En invierno también se celebran por invitación conferencias en otros lugares. En primavera se suele publicar un libro sobre uno o más viajes al Cabo de Hornos o sobre asuntos náuticos relacionados con ellos.

In Nederland is in 1959 de Vereniging Nederlandse Kaap Hoorn-vaarders opgericht. De Nederlandse stad Hoorn werd als zetel van de vereniging gekozen, omdat de zeevaarders Le Maire en Schouten, die de kaap in 1616 ontdekten, haar de naam van deze havenstad gaven van waaruit in 1615 werd vertrokken.

In de jaren zeventig werd het voor de meesten steeds moeilijker om de ledenvergaderingen bij te wonen. Daarom werd in 1985 de vereniging, die aan het uitsterven was, omgezet in een stichting. Het doel van de stichting is om de herinnering levend te houden aan de zeezeilvaart, in het bijzonder die rond Kaap Hoorn, als hoogtepunt in de geschiedenis van zeemanschap. De stichting telt meer dan 530 donateurs, de meesten oud-zeelieden, beoefenaars van de zeilvaart en geïnteresseerden in de zeevaart. Wat hen verbindt is niet alleen de belangstelling voor de grote zeevaart, maar ook die voor de geschiedenis van het zeemansvak in brede zin.

Elk jaar organiseert de stichting, in de herfst, in de historische Oosterkerk te Hoorn een bijeenkomst voor de donateurs, met lezingen en een gemeenschappelijk diner. In het voorjaar wordt een soortgelijke bijeenkomst gehouden in de Marine Kazerne van Amsterdam. In juni verschijnt er gewoonlijk een boek over een of meer Kaap Hoorn-reizen en/of over nautische onderwerpen die hiermee verband houden. Ook geeft de stichting twee maal per jaar een Kaap Hoorn-journaal uit. In de Kaap Hoorn-vaarderskamer in Hoorn worden scheepsmodellen, zeekaarten, scheeps-portretten en instrumenten etc. getoond.

SALA CABO DE HORNOS EN EL MUSEO MARÍTIMO NACIONAL DE CHILE

KAAP HOORN ZAAL IN HET NATIONAAL MARITIEM MUSEUM

En el Museo Marítimo Nacional de Valparaíso, creado en 1915 y ubicado actualmente en el cerro Artillería de ese puerto chileno, se encuentra una exposición permanente dedicada a la historia de la navegación en la ruta descubierta por Schouten y Le Maire.

La sala fue diseñada para darle el lugar que merece al Cabo de Hornos, que durante siglos fue la ruta más utilizada por las naves que hacían la travesía entre Europa y América. Especial atención en su concepción se le asigna a la importancia que tuvo para la navegación de los grandes veleros que transportaban salitre.

Se destaca la presencia de la Cofradía de los Capitanes del Cabo de Hornos, institución formada por capitanes que atravesaron el Cabo de Hornos en veleros, la que en la actualidad tiene sede en los más importantes puertos.

También se rinde homenaje a las víctimas del naufragio del buque escuela de la Armada

de Chile, fragata “Lautaro”, antiguo velero salitrero que se incendió frente a las costas del Perú, perdiendo la vida 20 marinos.

El Museo Marítimo Nacional posee otras importantes colecciones como las dedicadas a la historia de la Marina de Chile y a sus héroes, así como un Archivo y Biblioteca Histórica, con una colección de 30.000 volúmenes, entre los que se destacan libros y publicaciones periódicas, manuscritos, grabados, películas, bitácoras, historiales, fotografías, etc.

Asimismo, el Museo posee otras sedes en las ciudades de Iquique y Punta Arenas, en el poblado de Ninhue, donde se encuentra la casa histórica del héroe naval chileno, Arturo Prat.

Het Nationaal Maritiem Museum, opgericht in 1915 en gevestigd in de Cerro Artilleria van de havenstad Valparaíso, heeft een permanente tentoonstelling over de geschiedenis van de navigatie via de route die ontdekt werd door Le Maire en Schouten.

De zaal werd ontworpen om Kaap Hoorn de plaats te geven die het verdient. Eeuwen lang was het de door de scheepvaart meest gebruikte route tussen Europa en Amerika. Er wordt speciale aandacht besteed aan de belangrijke rol die deze route heeft gespeeld, in de navigatie van grote zeilschepen die salpeter vervoerden. Men benadrukt de aanwezigheid van het genootschap van Kapiteins van Kaap Hoorn, genootschap opgericht door de kapiteins die Kaap Hoorn passeerden met schepen die nu verankerd liggen in de belang-rijkste havens. Ook worden er de slachtoffers van de scheepsramp met het opleidingsschip "Lautaro" van de Chileense marine herdacht. Dat was een oud salpeterschip dat afbrandde voor de Peruaanse kust en, waarbij twintig bemanningsleden omkwamen.

Het Nationaal Maritiem Museum heeft ook andere belangrijke collecties, zoals die, gewijd aan de geschiedenis van de Chileense Marine en haar helden, alsook een archief en een historische bibliotheek, met een collectie van boeken waaronder periodieke boeken en publicaties, manuscripten, prenten, films en tijdschriften over de scheepvaart, kompas-huisjes, logboeken en foto's.

Het museum heeft dependances in de steden Iquique en Punta Arenas. Ook in de plaats Ninhue, waar het huis staat van de held van de Chileense marine Arturo Prat.

Mascarones de proa de la muestra Cabo de Hornos del Museo Marítimo de Valparaíso
Boegbeelden van de collectie Kaap Hoorn van het Maritiem Museum Valparaíso

EL MUSEO MARÍTIMO DE ROTTERDAM

MARITIEM MUSEUM ROTTERDAM

En pleno corazón de Rotterdam se encuentra el Museo Marítimo. El Museo Marítimo de Rotterdam es por su colección única, uno de los museos marítimos más importantes del mundo. Presenta diversas exposiciones para un público amplio y es también, por su completo programa de actividades, un espacio de encuentro para jóvenes y adultos. El Museo Marítimo de Rotterdam quiere hacer conciencia en un público amplio de la influencia del mundo marítimo en la vida diaria de todos. Esto no sólo ocurre mediante exposiciones y eventos, sino que también por la ampliación y administración de la colección histórica-marítima y la investigación científica.

El Museo Marítimo de Rotterdam fue fundado en 1874 y es el museo marítimo más antiguo de los Países Bajos. La base de la colección fue creada en 1852 por el príncipe Hendrik (1820 -1879) y actualmente cuenta con más

de medio millón de objetos. Por generaciones, el museo presenta a los visitantes la impresionante historia marítima de los Países Bajos y dentro de ésta un lugar especial se dedica al puerto de Rotterdam. Asimismo, el visitante es llevado a la realidad actual y el futuro de este fascinante mundo.

Además de las exposiciones temporales, están las principales atracciones, como el barco museo “Buffel”, donde los visitantes descubren los secretos del ex buque de la marina, y la presentación interactiva infantil “Professor Plons”, donde los niños aprenden sobre el puerto de Rotterdam. En la exposición “Geen zee te hoog” (Nada es imposible), el museo presenta una muestra notable de la historia marítima holandesa, ricamente ilustrada con piezas únicas de la colección. La presentación del multimedia ‘MainPort Live’ sobre el puerto, trae de regreso a la ciudad, con imágenes y sonido, el ritmo del puerto de Rotterdam.

Midden in het bruisende hart van Rotterdam vindt u het Maritiem Museum. Het Maritiem Museum Rotterdam behoort door haar unieke collectie tot de top van maritieme musea in de wereld. Het presenteert uiteenlopende tentoonstellingen voor een breed publiek en is mede door een vol evenementenprogramma een ontmoetingsplaats voor jong en oud. Het Maritiem Museum Rotterdam wil een breed publiek bewust maken van de invloed van de maritieme wereld op het leven van alledag van iedereen. Dit gebeurt niet alleen door middel van tentoonstellingen en evenementen, maar ook door uitbouw en beheer van de maritiem-historische collectie en wetenschappelijk onderzoek.

Het Maritiem Museum Rotterdam is opgericht in 1874 en daarmee het oudste scheepvaartmuseum van Nederland. De basis van de collectie werd in 1852 gelegd door Prins Hendrik (1820-1879) en telt nu meer dan een half miljoen objecten. Al generaties lang toont het museum zijn bezoekers de imposante maritieme geschiedenis van Nederland met daarin een bijzondere positie voor de Rotterdamse haven. Ook wordt de bezoeker meegenomen naar de actualiteit en toekomst van deze boeiende wereld. Naast de steeds wisselende tentoonstellingen zijn de vooraanstaande attracties het Museumschip ‘Buffel’, waarop bezoekers de geheimen ontdekken van dit voormalig marineschip, en de interactieve kinderpresentatie ‘Professor Plons’, waar kinderen kennis maken met de Rotterdamse haven. In de tentoonstelling ‘Geen zee te hoog’ presenteert het museum een uniek overzicht van de Nederlandse maritieme geschiedenis, rijkelijk geïllustreerd door de pareltjes uit de collectie. En de multimedia havenpresentatie ‘MainPort Live’ brengt met beeld en geluid het ritme van de Rotterdamse haven terug in de stad.

LAS IDEAS DE IDEEËN

AMISTAD ENTRE CIUDADES
STEDENVRIENDSCHAP

RECORDEMOS LA RUTA
LATEN WE HERINNEREN
AAN DE ROUTE

COMPARTAMOS HISTORIAS
VERHALEN DENLE

El 29 de enero del 2016 celebraremos los 400 años de esa tarde en que desde el navío Eendracht se avistó el mítico peñón que fue nombrado en homenaje al puerto de Hoorn. Queremos prepararnos bien para ese gran acontecimiento y para todas las actividades de celebración que unirán aun más a Chile y los Países Bajos en amistad y porvenir.

Estas son nuestras ideas; queremos tu apoyo y también saber cuáles son las tuyas.

Juan Martabit Scaff
Embajador de Chile

HOMENAJE A LOS NAVEGANTES
EERBEWIJS AAN DE ZEEVARENDEN

CELEBREMOS!
LATEN WE VIENEN!

29

ENERO / JANUARI

2016

Op 29 januari 2016 zullen we de 400e verjaardag vieren van de dag waarop men de mythische rots zag, vanaf het zeilschip De Eendracht en die ter ere van de thuishaven Hoorn is genoemd.

Wij willen ons goed voorbereiden op deze grote gebeurtenis en op alle activiteiten die Chili en Nederland nog dichterbij elkaar zullen brengen en daarmee de toekomst en de vriendschappelijke banden tussen Chili en Nederland zullen versterken.

Dit zijn onze ideeën. Wij rekenen op uw steun en zouden ook graag weten wat uw ideeën hieromtrent zijn.

Juan Martabit Scaff
Ambassadeur van Chili

COLOFÓN

COLOFON

Este libro ha sido publicado por la Embajada de Chile en el Reino de los Países Bajos siendo Embajador de Chile Juan Martabit Scaff. Mauritskade 51, 2514 HG La Haya T +31 (0) 703123640

Agradecemos sinceramente a los expositores Omar Ortiz, Humphrey Hazelhoff Roelfzema y al Capitán de Navío de la Armada de Chile Ronald MacIntyre. Agradecemos también la colaboración del Museo Marítimo de Rotterdam, la Fundación de los Navegantes Holandeses del Cabo de Hornos, a la Cofradía del Cabo de Hornos en Valparaíso, el Museo Marítimo Nacional de Chile.

Las imágenes del Museo Marítimo de Rotterdam pertenecen al fotógrafo Fred Ernst. Los mapas históricos son gentileza de la Colección de la Biblioteca Nacional de Chile y del Museo Marítimo de los Países Bajos. Las fotografías de Chile son gentileza de la Dirección de Comunicaciones de la Armada de Chile y del Servicio Nacional de Turismo de Chile.

Coordinación: Rodrigo Waghorn
Diseño e Ilustraciones: María Teresa Del Sante - tesidelsante@gmail.com
Traducciones: Rigoberto Heinsohn Huala

La Haya, 05 de octubre de 2011

Dit is een uitgave van Ambassade van Chili in het Koninkrijk der Nederlanden.
Ambassadeur van Chili, Juan Martabit Scaff
Mauritskade 51
2514 HG 's-Gravenhage
Telefoon + 31 (0) 70 313 36 40

Met onze hartelijke dank aan de sprekers Omar Ortíz Troncoso, Humphrey Hazelhoff Roelfzema en Ronald MacIntyre, kapitein ter Zee van de Chileense Marine. Het Maritiem Museum Rotterdam, de Stichting Nederlandse Kaap Hoorn-vaarders, het Genootschap van Kapiteins van Kaap Hoorn Valparaíso en het National Maritiem Museum Chili.

De illustraties van Maritiem Museum Rotterdam zijn van de fotograaf Fred Ernst. De historische kaarten zijn afkomstig uit de collectie van de Nationale Bibliotheek van Chili en het Scheepvaartmuseum Amsterdam. Foto's van Chili zijn afkomstig van de afdeling Communicatie van de Chileense Marine en het Chileense Nationale Bureau voor Toerisme (Sernatur).

Coördinatie: Rodrigo Waghorn
Ontwerp en vormgeving: María Teresa Del Sante - tesidelsante@gmail.com
Vertalingen: Rigoberto Heinsohn Huala

's-Gravenhage, 5 oktober 2011

LINKS

Cofradía del Cabo de Hornos en Chile/ *Genootschap van de Kapiteins van Kaap Hoorn, Caphorniers Chile*
www.caphorniers.cl

La Fundación Holandesa de los Navegantes del Cabo de Hornos en el puerto de Hoorn/ *Stichting Nederlandse Kaap Hoorn-vaarders*
www.kaaphoornvaarders.nl

Museo Marítimo Nacional Chile/ *Chili Nationaal Maritiem Museum*
www.museonaval.cl

Museo Marítimo de Rotterdam/ *Maritiem Museum Rotterdam*
www.maritiemmuseum.nl

Biblioteca Nacional de Chile/ *Nationale Bibliotheek van Chili*
www.dibam.cl

Embajada de Chile en los Países Bajos/ *Ambassade van Chili in Nederland*
www.chileabroad.gov.cl/paises-bajos

Armada de Chile/ *Marine van Chili*
www.armada.cl

International Association of the Caphorners
www.capehorners.org

Desafío Cabo de Hornos/ *Kaap Hoorn Challenge*
www.desafiocabodehornos.com

Cape Horn Race
www.capehornrace.org

Servicio Nacional de Turismo Chile
www.sernatur.cl

